

Nr 4.

Utlåtande med anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse från återbetalning av statsbidrag, som utbetalats till Rotasjöns torrlägningsföretag av år 1937 i Kronobergs län, m. m.

I en till riksdagen den 11 januari 1952 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 24, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att medgiva vissa i propositionen förordade ändringar i villkoren för återbetalning av utbetalat statsunderstöd till Rotasjöns torrlägningsföretag av år 1937 i Kronobergs län.

Genom beslut den 11 november 1938 beviljade Kungl. Maj:t statsbidrag med 18 670 kronor från statens avdikningsanslag och lån med 6 180 kronor från statens avdikningslånefond till Rotasjöns torrlägningsföretag av år 1937 i Angelstads och Berga socknar samt Ljungby stad, Kronobergs län. Samtidigt fastställdes arbetsplan för företaget. Sedermera beviljade lantbruksstyrelsen den 4 november 1939 ett ytterligare lån å 450 kronor till vissa nytillkomna lånesökande. De för företaget godkända kostnaderna, inklusive ersättningar och förrätningskostnader, hade beräknats till 37 604 kronor. Båtnaden var uppskattad till 37 833 kronor 54 öre. Av företaget berörd mark utgjorde i runt tal 10 hektar åker, 80 hektar äng och 75 hektar annan duglig mark.

Arbetet påbörjades år 1939 men måste redan påföljande år avbrytas på grund av brist på arbetskraft och drivmedel. Till företaget utbetalades under dessa två år, i proportion till utfört arbete, 11 400 kronor av det beviljade bidraget och 4 050 kronor av det beviljade lånet eller tillhoppa 15 450 kronor.

Det avbrutna arbetet ansågs sedermera icke kunna återupptagas och fullbordas till rimliga kostnader. Företaget avvecklades enligt delägarnas beslut den 28 augusti 1948 och någon ansökan till vattendomstolen om förlängning av arbetstiden, vilken utgick den 1 oktober 1948, har icke gjorts.

Enligt gällande författningsbestämmelser (kung. nr 431/39 och 432/39) äro medel, som utbetalats av beviljat statsunderstöd, förfallna till återbetalning därest arbetet icke fullföljts inom föreskriven tid. Å lyftade belopp skall i dylikt fall därjämte erläggas fem procent årlig ränta från lyftningsdagen tills återbetalning sker. I förevarande fall äro sålunda bidragsbelopp å 11 400 kronor och lånebelopp å 4 050 kronor förfallna till återbetalning jämte ränta. Räntan uppgår, beräknat per den 1 april 1951, till 6 413 kronor för bidraget och 2 258 kronor beträffande lånet.

Företagets styrelse har i skrivelse till Kungl. Maj:t den 12 oktober 1948 anhållit att företaget måtte befrias från skyldigheten att återbetala det uppburna bidraget samt att ränta å det uppburna lånebeloppet måtte beräknas efter de grunder, som skulle ha gällt, om företaget fullbordats, d. v. s. efter 3,6 procent om året från och med fjärde året efter lyftningsdagen. Företagsstyrelsen har till stöd för ansökningen bland annat påpekat, att någon direkt nytta av det utförda arbetet praktiskt taget ej uppkommit. Båtnaden för de marker, som erhållit förbättrad torrläggning genom det utförda arbetet, uppginge nämligen endast till cirka 1,5 procent av hela den för företaget beräknade båtnaden. De utförda arbetena vore således helt att betrakta såsom förarbeten. Företagets intressenter utgjordes så gott som uteslutande av småbrukare. För dessa vore de redan erlagda kostnaderna — av vilka i runt tal 5 000 kronor utdebiterats hos delägare som ej sökt lån — kännbara. Styrelsen vore övertygad om att en återbetalning av statsbidraget skulle sätta de flesta delägarna i ekonomiskt trångmål. Med hänsyn till att ett stort antal av företagets intressenter ej sökt lån utan kontant betalat de medel som — utöver statsbidraget — erfordrats för täckande av företagets kostnader, ville styrelsen för sin del ej ifrågasätta någon avskrivning av statslånet.

Länsstyrelsen har i skrivelse till lantbruksstyrelsen tillstyrkt företagsstyrelsens ansökning.

Även *lantbruksstyrelsen*, som med utlåtande den 22 mars 1951 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning, har tillstyrkt företagsstyrelsens framställning. Lantbruksstyrelsen har i fråga om storleken av delägarnas återbetalningsskyldighet anfört följande.

De vid företaget utförda arbetena ha enligt uppgift dragit en kostnad av omkring 19 000 kronor. De av företagets delägare, som äro betalningsskyldiga, skulle sålunda komma att drabbas av en total kostnad, som inklusive nämnda räntebelopp uppgår till cirka $(19\,000 + 8\,671 =)$ 26 671 kronor, utan att samtidigt ha erhållit någon nytta för sina marker. Därest återbetalning av statsbidraget ej skulle fordras, skulle kraven på de betalningsskyldiga minskas med $(11\,400 + 6\,413 =)$ 17 813 kronor till 9 858 kronor. En ytterligare minskning skulle ernås om de lyftade lånemedlen finge återbetalas på samma villkor, som om företaget blivit i föreskriven ordning fullbordat. Enär återbäring av det lyftade lånet jämlikt gällande lånebestämmelser påbörjats från och med sjunde året efter första lyftningsdagen, hade av låntagarna inbetalats ett sammanlagt belopp av 1 044 kronor. Företagets skuld per den 1 april 1951 skulle sålunda alternativt utgöra 23 077 kronor vid återbetalning av såväl bidrag som lån jämte fem procent årlig ränta, 5 264 kronor vid återbetalning av enbart lån jämte fem procent årlig ränta samt 4 321 kronor vid återbetalning av lån efter samma villkor, som om företaget blivit i föreskriven ordning fullbordat.

Statskontoret har i remissyttrande förklarat, att ämbetsverket med hänsyn till föreliggande omständigheter icke har något att erinra mot vad lantbruksstyrelsen hemställt.

Departementschefen har anfört.

»I likhet med de myndigheter, som yttrat sig i ärendet, anser även jag, att åtgärder äro påkallade för att avhjälpa de ekonomiska svårigheter, som uppstått för delägarna i ifrågavarande torrlägningsföretag till följd av att detta måst avvecklas. Jag tillstyrker därför förslaget, att delägarna skola befrias från skyldigheten att återbetala uppuren del av statsbidraget, 11 400 kronor, jämte därå belöpande ränta. Att därutöver även medge ändring av grunderna för beräkning av räntan å det lån, som företaget erhållit, kan enligt min mening — med hänsyn särskilt till det förhållandevis obetydliga belopp det här gäller — ej anses påkallat. För att återbetalningen av lånet jämte ränta skall underlättas vill jag dock förorda, att låntagarna skola erhålla anstånd därmed till utgången av år 1953. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter rörande återbetalningen av lånet.»

Utskottet. Även utskottet finner det skäligt, att delägarna i berörda torrlägningsföretag beredas lättnad i fråga om skyldigheten att återbetala uppuret statsunderstöd. Såsom departementschefen föreslagit torde därför kronan böra efterskänka sin fordran å det utbetalade statsbidraget jämte ränta. Utskottet tillstyrker likaledes, att delägarna enligt de grunder, som förordats i propositionen, skola erhålla anstånd med återbetalningen av det till företaget utanordnade lånet. Då Kungl. Maj:ts förslag ej heller i övrigt förleder någon erinran från utskottets sida, hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva de ändringar i villkoren för återbetalning av utbetalat statsunderstöd till Rotasjöns torrlägningsföretag av år 1937 i Kronobergs län, som förordats i propositionen.

Stockholm den 5 februari 1952.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar Tjällgren, Anderberg, Svedberg*, Näs-lund, Hjalmar Nilsson, Sundberg, Bror Nilsson, Ebbe Ohlsson, Mossberger och Snygg; samt

från andra kammaren: herrar Gustafson i Dädesjö, Pettersson i Dahl, Jacobson i Vilhelmina*, Antby, Andersson i Hyssna, Jonsson i Järvsand och Ahlsten, fru Eriksson i Hallstahammar, herrar Larsson i Karlstad* och Mår-
tensson i Smedstorp.

* Ej närvarande vid justeringen.